

Piorun a Perkun.

Od stu lat męczą się lingwiści słowiańscy i wogóle indoeuropejcy, jak wytłómaczyć fakt następujący: Jednym z imion najwyższego boga u Słowian było Piorun, po rosyjsku Pje-run, po rusku Perun, lecz ten sam Bóg u Litwinów zowie się Perkunas, nie Perunas, jakby być powinno, więc skąd to złowrogie *k* w Perkunas? To przecież ten sam wyraz, pochodzący od pierwiastka *per* (po polsku *pier*), skąd *piorę* = *piere*, który mamy w wyrazie *prać*, bo nawiasem mówiąc, w pierwiastku *per* samogłoska *e* może tak samo zniknąć, jak w pierwiastku *ber* (po pol. *bier*, skąd *biorę* = *bierę*), od którego pochodzi *brać*. Jak od *piast* mamy za dodaniem przyrostka *un* formę *piastun*, tak od *pier* mamy *pierun*, później *piorun*, a po rusku *perun*. Za dodaniem tego samego przyrostka do tego samego pierwiastka powinniśmy więc i po litewsku mieć *Perunas*, a tymczasem mamy *Perkunas*. Szkoda wyliczać rozlicznych pomysłów, jakie potworzono dla wyjaśnienia tej zapadki. Ciekawych odsyłamy do znakomitego dzieła prof. Dra G. Kreka. *Einleitung in die slav. Literaturgeschichte*¹⁾.

Lingwiści zapomnieli, że jak wyraz *piast* był wpierw, aniżeli wyraz *piastun*, a potem jeden obok drugiego się uży-

¹⁾ Dr. G. Krek *Einleitung in die slavische Literaturgeschichte*. Graz 1887. Zweite Auflage. 384—390.

wał, że tak samo używał się w pierw wyraz per (po polsku pier—pior), aniżeli perun (po polsku piorun), że potem jeden używał się obok drugiego, że obydwa ulegały, jak inne wyrazy i imiona, zdrobieniu, zgrubieniu i t. d., że obok per, perun musiały się pojawiać formy zdrobniałe perko, perunko (po polsku piorko, piorunko, co później brzmiało piorek, piorunek), że jak od per tworzono perun, tak od zdrobnienia perko formę perkun, którą Litwini przejęli. A skądże my to wszystko wiemy?

Polowaliśmy ze stanowiska ludoznawczego na imiona i przekonaliśmy się na podstawie źródeł historycznych, że Ruś zwała boga Pioruna nie tylko Perunem, ale także Perkunem¹⁾, a forma Perkun jest taką samą formacją od zdrobniejszej formy Perko, jak Perun od niezdrobniejszej Per. Przekonaliśmy się dalej, połączając na imiona, że tak forma najprostsza Per, jak i zdrobniejsza Perko, były używane i znane nie tylko na Rusi, ale i w całej Słowiańszczyźnie, że zatem formacja ruska Perkun nie jest niczem nadzwyczajnym, i że jak z tego wynika, litewski Perkunas jest słowiańskiego, a najpewniej ruskiego pochodzenia, w czym także niema nic nadzwyczajnego, gdyż nie jedyna to nazwa bóstwa, jaką Litwini od Słowian przejęli. Dość przypomnieć Jorkę lub Niołę²⁾. Imię Perkunas nie da się zresztą inaczej racjonalnie objaśnić.

Dodajmy do tego jeszcze następujące szczegóły: Jak od wyrazu głóg formował się przymiotnik głógów-a-o (dzisiaj brzmi to głowy-a-e), tak od wyrazu per (co znaczyło to samo, co późniejsze piorun) mieliśmy przymiotnik prow, prowa, prowo skąd imię boga Słowian starogrodzkich (oldenburskich) Prowa (u kronikarzy niemieckich Prowe), co znaczy bóg piorunowy czyli Piorun. U nas było także osobowe imię Prowa, skąd nazwa wsi Prowin, wspomniana w źródłach historycznych pod r. 1263, 1264, 1271. Jako imię osobowe wyraz per brzmiał u nas także: Piero, Pioro, Pieracz, Prac, Pieruch, Pierysz, Pierko, Piorko, Piorun, skąd nazwy miejscowe, jak Pióry, Piorów, Pierowa

¹⁾ Perkunъ, reksze gromъ Letopisjec Pjerjesł. — suzd, Moskwa 1851, str. XXI. Cf. Dr. Georg Krek. l. c.

²⁾ Zobacz naszą rozprawę: Olimp polski podług Długosza. Lud. XIV.

wola, Pieruszyce, Pierysza, Piórki, Piórków, Piorunów, Pioruny, Piorunka, Piorunówek; skąd nazwiska rodowe, jak Pieracki, Pracki, Piorun i t. p.¹⁾ Co do imion osobowych słowiańskich wogóle, zobacz Miklosicha. *Die Bildung der slav. Personennamen.*

S. Matusiak.

¹⁾ Zob. Słownik geograficzny Król. pol.